

Samordning av Försvarsmaktens informationssystem

Innehåll

1. INLEDNING	1
2. SAMORDNING AV FÖRSVARSMAKTENS INFORMATIONSSYSTEM	2
3. SLUTSATSER OCH FORTSATT ARBETE	4
REFERENSER	5

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund

Utvecklingen av Försvarsmaktens informationssystem har fram till mitten av 1990-talet genomförts i s.k. ”stuprör”, dvs utan någon form av samordning. Under 1996 började man på allvar diskutera samordning av denna verksamhet, för att på sikt kunna utbyta information mellan de olika systemen. Det första steget i denna riktning togs med projekt materielsystem 459. FMV har i detta projekt i uppdrag att ta fram ett Försvarsmaktsgemensamt grundsystem (GS) inklusive säkerhetslösning. Detta skall utvecklas över tiden i olika versioner, för att slutligen kunna driftsättas under 1999.

Försvarsmaktens informationssystem skall därefter driftsätta grundsystemet efterhand, dock senast 2001 (HKV, 1996). Grundsystemet definieras idag med en offert, som beskriver alla funktioner som skall implementeras över tiden enligt ovan (FMV, 1996).

Det återstår mycket arbete innan ovanstående kan bli verklighet. Försvarsmakten behöver producera ett antal styrdokument som bl.a hanterar organisation, begrepp och definitioner inom ramen för samordningen av informationssystemutvecklingen.

1.2 Syfte

Syftet med rapporten är att djupare belysa viktiga områden inom ramen för informationssystemsamordningen i Försvarsmakten, som i sin tur syftar till att vi skall lyckas med detta svåra arbete inom givna tidsramar.

1.3 Metod

Arbetet med rapporten har genomförts genom deltagande som åhörare vid föreläsningar vid FHS om militära ledningssystem. Detta har kompletterats med studier av referensmaterial, diskussioner med personal vid HKV/SIS samt egna erfarenheter.

1.4 Avgränsningar

I denna rapport kommer jag att fokusera på samordningen av Försvarmaktens informationssystemutveckling, och här peka på vissa områden, som jag anser mer avgörande än andra. Dessa områden är samordning av funktionssystem, datakommunikation, IT-säkerhet, drift, underhåll och utveckling samt driftsättning.

2. SAMORDNING AV FÖRSVARSMAKTENS INFORMATIONSSYSTEM

2.1 Samordning av funktionssystem

Det pågår funktionssystemutveckling i samtliga Försvarmaktens informationssystemprojekt. Man bör tidigt göra noggranna verksamhetsanalyser, för att bl.a. klara ut vilken information som skall överföras mellan de olika funktionssystemen. Det är mycket viktigt att de olika informationssystemen ställer krav på vilken information man vill ha från de övriga systemen. Det finns en funktion (Und/Säk) som har tagit fram ett underlag, som definierar vilken information som skall överföras mellan de olika informationssystemen (HKV MUST, 1995). Vissa funktioner är försvarsgrensspecifika och måste utvecklas av respektive projekt. Det finns också system som funktions- och utseendemässigt är väldigt lika. Utvecklingen av dessa funktionssystem bör samordnas mellan projekten. Dessa moduler behöver bara byggas på en plats och sen systemanpassas. Funktionssystem bör byggas upp som moduler, som är lätta att byta vid en eventuell uppgradering/vidareutveckling. Ett exempel på funktionssystem som är relativt lika i alla systemen är ledsystfunktionen. Denna innehåller bl.a. delfunktionerna kryptonyckelhantering, frekvenshantering och katalogfunktion som är lika i alla system.

2.2 Datakommunikation

Försvarmakten har beslutat att försvarets telenät (FTN) skall hantera kommunikationen mellan våra informationssystem. Utveckling av FTN skall följa kommersiell utveckling av kommunikation och skall ledas centralt från högkvarteret från och med 980101 (HKV, 1997). Detta är bra och självklart en förutsättning för att systemen skall kunna kommunicera i framtiden. Det finns planer för framtida utbyggnad av FTN, men dessa är idag inte tillräckligt detaljrika (HKV, 1997). Problemet är, att arbetet med att samordna utbyggnad måste starta omedelbart för att detta skall vara klart 2001. Steg ett i denna utbyggnad bör vara att identifiera alla platser som skall anslutas i de olika systemen. Steg två är att klara ut vilken information som skall överföras mellan olika system och vilka tidskrav som finns på dessa överföringar. Steg tre är att planera och samordna denna utbyggnad. Man bör också titta in framtiden. Vad är det som skall överföras i våra system om fem år?

Enligt min uppfattning kommer vi bland annat att överföra bild och ljud. Detta kräver stor bandbredd. Samtidigt måste man ha klart för sig, att det alltid kommer att finnas begränsningar vad gäller datakommunikation i FTN. Utbyggnad kostar mycket pengar och detta har vi ont om i Försvarsmakten. Därför måste vi från ett fåtal platser kunna prioritera och styra de kommunikationsresurser som kommer att finnas.

2.3 IT-säkerhet

Vi har pratat om LAN/WAN krypto i Försvarsmakten sedan 1994 (HKV, 1996). Idag finns inte denna teknik framtagen fullt ut. Den stora svårigheten är att distribuera kryptonycklar över näten. Utvecklingen av denna produkt kommer att ta lång tid. Hur skall man lösa detta problem?

Mitt förslag på lösning är följande:

Skapa en annorlunda syn på IT-säkerhet. Vissa informationssystem skall kunna hantera kvalificerat hemlig information i systemet idag, exempelvis det operativa systemet ORION. Detta kanske inte är tekniskt möjligt?

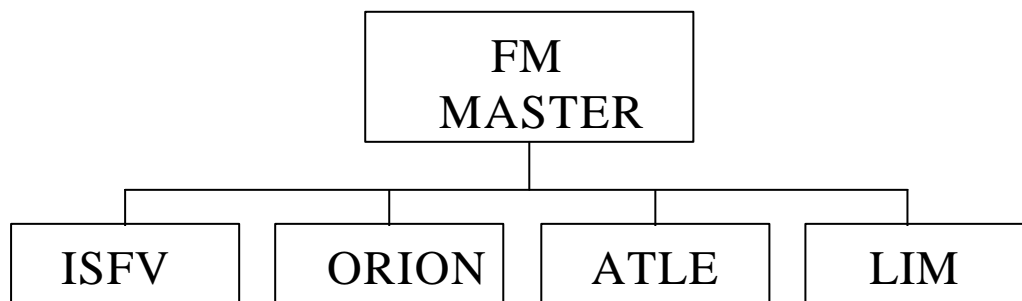
Vi kanske bara skall hantera hemlig information i våra system? Den information som är kvalificerat hemlig får hanteras på annat sätt. Vi måste hitta en öppning i närtid som driver verksamheten framåt! Det är oerhört viktigt att man inte låser fast i gamla uppfattningar och värderingar inom detta område. Vi måste utbilda mer personal inom detta specifika område. Idag är det stor brist i Försvarsmakten.

2.4 Drift, underhåll och utveckling av försvarsmaktens informationssystem

Man pratar idag om olika MASTER -organisationer för drift och underhåll.

Hur skall dessa byggas upp och samordnas? Skall olika MASTER-organisationer finnas på olika ställen? Hur skall vidareutveckling inom respektive system ske? Jag har sett och hört olika uppfattningar om hur detta skall organiseras. Det finns ingen färdig organisation eller detaljerade förslag framtagna på denna viktiga funktion (FMV, 1996).

Här kommer ett förslag på lösning:

2.4.1 FM-master

Ansvarar för drift, underhåll och utveckling av Försvarmaktens grundsystem. Om ändringar sker, skickar FM-master ut ny version som driftsätts av respektive masterorganisation. Detta förutsätter självklart att de olika masterorganisationerna är sammankopplade med tillräcklig bandbredd. FM-master samverkar kontinuerligt med övriga masterorganisationer vad gäller nyutveckling, nya behov av programvara etc. Denna funktion ansvarar också för vidareutveckling av gemensamma funktionssystem i samverkan med övriga master-funktioner. Även om de olika MASTER-organisationerna tillhör olika försvarsgrenar, måste deras arbete samordnas. I denna organisation är FM-master den organisation som styr verksamheten.

2.4.2 Övriga master-funktioner

Varje systemansvarig (SA) ansvarar för drift, underhåll och utveckling av egna specifika funktionssystem. Ny version skall testas i FM-master före driftsättning. Driftsättning sker i respektive SA regi. Övriga master-organisationer svarar för all driftsättning av grundsystem och funktionssystem i respektive informationssystem. Masterorganisationerna deltar i vidareutvecklingsarbete både med grundsystemet och egna respektive gemensamma funktionssystem.

2.5 Driftsättning

Informationssystemutvecklingen i Försvarmakten ligger i olika tidsfas. Därför måste införande av ett gemensamt grundsystem ske successivt. När grundsystemet finns tillgängligt, bör driftsättning föregås av någon form av PR från försvarsledningen. Skall detta få genomslag i Försvarmakten, måste våra högsta chefer vara föregångsmän.

Före driftsättning måste utbildning genomföras på alla nivåer. Denna utbildning handlar inte enbart om programutbildning, utan måste också innehålla utbildning i stabsarbetsmetodik. Driftsätt därefter grundsystemet och de absolut nödvändiga funktionssystemen i ett första steg. Ge användarna möjlighet att lära sig den nya miljön och eventuellt genomföra någon form av vidareutbildning. När denna första miljö används på önskat sätt, kan man fortsätta med att driftsätta övriga funktionssystem. Denna driftsättning måste också kombineras med utbildning.

För att få stabilitet i Försvarmaktens informationssystem vad gäller utbildning, stabsarbetsmetodik mm, bör stora förändringar av grundsystemet inte ske för ofta. Man bör behålla samma version av grundsystemet i tre till fyra år.

3. SLUTSATSER OCH FORTSATT ARBETE

FMV har i uppdrag att ta fram Försvarmaktens grundsystem för att kunna driftsättas under 1999. Tiden fram till denna tidpunkt måste ägnas åt bland annat följande:

- Skapa en organisation i högkvarteret som leder utvecklingen mot ”ett ledningssystem”.

- Ta fram en ensad begreppsflora. Alla måste prata samma språk under denna utveckling.
- Arbeta fram de visioner och definitioner som idag saknas i ledningssystemutvecklingen.

- Genomför allt verksamhetsanalysarbete som syftar till att klara ut vilken information som skall överföras mellan de olika systemen.
- Identifiera alla platser som behöver anslutas och planera för utbyggnad av FTN.
- Utveckla en mer sansad syn på IT-säkerhetsfrågorna.
- Fastställ och bygg tidigt upp organisationer för drift, underhåll och utveckling.
- Börja tidigt planera för hur utbildning skall genomföras i anslutning till driftsättning.

Detta var några exempel på viktiga åtgärder på vägen mot "ett Försvarmakts-gemensamt ledningssystem". För att bl.a. kunna lösa dessa åtgärder krävs kvalificerat utbildad personal. Detta har vi för närvarande mycket stor brist på i vår organisation. Vi har inte råd att nyttja konsulter till allting i vår utveckling av ledningssystemet. Jag tror därför att det är nödvändigt att organisera en "fjärde försvarsgren" i högkvarteret. För att på sikt kunna besätta alla nödvändiga befattningar i Försvarmaktens organisation inom detta område, måste vi snarast ta fram ett utbildningssystem som även täcker in kompetens inom ledningssystemområdet på alla nivåer.

REFERENSER

HKV (1996) : Grundsystem - IT-inriktning. Högkvarteret skr. 1996-10-16, 09 921: 71528

FMV (1996) : Offert. GML H 1996-11-27, H 23 325: 3106/96

MUST (1995) : Informationssamordning för underrättelse och säkerhetstjänst, "INFOSAMO"
Högkvarteret skr. 1995-09-28, H 09 621: 8144, HKV skr. 1995-10-20, KH 09 621: 817 och
1996-04-29, H 09 621: 6611.

HKV (1997) : Ledning av FTN - Beslut. Högkvarteret skr. 1997-09-24, 12825: 71390

HKV (1997) : Information om FTN. Högkvarteret skr. 1997-12-15, 12825: 75995